

IMAGINEA CUPLULUI ÎN ROMANUL "MARA"

"Dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate: dragostea nu pizmuiește, dragostea nu se laudă, nu se umflă de mândrie. Nu se poartă necuviincios, nu caută folosul său, nu se mânie, nu se gândește la rău. Nu se bucură de nelegiuire, ci se bucură de adevăr. Acoperă totul, crede totul, nădăjduiește totul, suferă totul. „*Dragostea nu va pieri niciodată...*” (Epistola întâia către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, XIII, 4-8). Aceasta ar fi în câteva cuvinte concepția lui Ioan Slavici despre iubire, așa cum apare în romanul "Mara" sau în nuvelele: "Pădureanca", "Scormon", "Moara cu noroc", fiindcă "dacă iubești cu adevărată iubire, vei face numai ceea ce crezi tu însuși că este bine să faci, căci numai aceasta poți să o faci cu toată mulțumirea" (I.Slavici, „Fapta omenească”).

Opera lui se situează sub semnul clasicismului, deoarece Slavici urmărește să creeze personaje complexe, care să reflecte o anumită mentalitate, personaje reprezentative ale societății în care trăia. E motivul pentru care Slavici plasează în centrul fiecărei creații un personaj care se detașează de celelalte și care are un statut aparte. Un astfel de personaj este Ghiță din "Moara cu noroc" sau Simina din "Pădureanca" sau Persida din romanul "Mara". Așa cum apreciază și M. Popescu "chiar dacă textul lui Slavici, pentru unii, pare a nu spune nimic sau foarte puțin, el cercetează, de fapt, straturile cele mai adânci ale conștiinței umane", Slavici fiind, de altfel, cunoscut ca "un scriitor al condiției umane problematice".

Romanul "Mara" a apărut în anul 1894 în revista "Vatra" și în volum în anul 1906. Acest roman inaugurează o direcție nouă în literatura română prin realizarea unor personaje complexe, prin zugrăvirea realistă a mediului transilvănean și prin analiza psihologică a sufletului uman. Deși surprinde târgul transilvănean care trece prin multiple transformări și patima de înavuțire a omului, romanul "Mara" este înainte de toate *un roman despre iubire și căsătorie*. Scriitorul prezintă evoluția a trei cupluri diferite: unul deja format și consolidat (Hubăr-Hubăroaie), unul format dar pe punctul de a se destrăma (Bocioacă-Marta) și un cuplu în formare (Națl-Persida) pe care autorul pune foarte mare accent .

Persida reprezintă "centrul" acțiunii romanului, punctul central în care se întâlnesc și se întretaie toate liniile de relație dintre ea și celelalte personaje care o înconjoară. Însă pentru a accede la centru, personajul este supus unei consacării, unei inițieri, unei existențe ieri profane și iluzorii căreia îi va succede, neapărat, o nouă existență reală, durabilă, eficace. Astfel, se poate spune că Persida, iubindu-l pe Națl și căsătorindu-se cu el, parcurge un adevărat traseu inițiativ care o face să înțeleagă și să vadă altfel lucrurile din jurul ei, viața în general, îi formează personalitatea, o maturizează.

Slavici este unul dintre scriitorii care descriu o iubire respinsă, condamnată nu doar de instanțe exterioare, dar mai ales de înșiși cei care iubesc. Așa este cazul celor doi tineri din romanul "Mara": Persida, o fată de 18 ani "înaltă, lată-n umeri, rotundă și cu toate astea, subțirică s-o frânga din mijloc; iar fața ei ca luna plină, curată ca floarea de cireș și albă de o albeață prin care numai din când în când străbate, abia văzut, un fel de rumeneală" și Națl, un băiat de 21 de ani, care "deși măcelar, era așa la înfățișare, om plăcut, parcă mai mult fată decât fecior (...), cu mustața plină, cu obrații rumeni, cu șorțul curat, oarecum rușinos, semăna mai mult a cofetar decât a măcelar. Ai fi crezut că nu e în stare să frângă gâtul unei vrăbii". Prima lor întâlnire poate fi pusă sub semnul destinului, deoarece ea s-a produs într-o zi de primăvară, când vântul ...a spart o fereastră de la mănăstirea unde trăia

Persida. Când a văzut-o pentru prima dată, Națl “rămase uimit, cu inima încleștată și cu ochii oarecum împăingeniți. Îi era parcă s-a rupt, s-a frânt, s-a surpat deodată ceva și o mare nenorocire a căzut pe capul lui.” Reacția Persidei a fost asemănătoare: ”Obrajii ei se umplură de sânge, și îi era parcă o săgetase ceva prin inimă. Atât a fost, nu mai mult, și ea nu mai putea să fie ceea ce fusese.” Această dragoste la prima vedere, adevărată *coup de foudre*, i-a marcat existența tinerei fete căci “atât a fost numai, și gândul copilei era mereu la fereastra cea spartă, la frumusețea zilei de primăvară, la omul ce stătuse acolo, peste drum, cu ochii uimiți și răsuflarea, parcă, oprită.”

Evoluția poveștii de iubire dintre acești doi tineri este urmărită de Slavici de-a lungul întregului roman. Slavici se dovedește a fi un bun observator al sufletului omenesc, iar descrierile sentimentelor celor doi îndrăgostiți sunt edificatoare. În capitolul IV, intitulat “Primăvara”, Națl o întâlnește pe Persida pe pod: “Cum să treacă ? Cum să calce ? Cum să-și ție mâinile? Cum să se uite la ea? Să-și ridice pălăria ori să facă ca și când n-ar cunoaște-o?” Ca orice iubire însă, și iubirea lor se lovește de o serie de obstacole care le marchează existența. Interdicția care condiționează iubirea lor se manifestă pe trei planuri: mai întâi este vorba de *naționalitatea* tinerilor: ea este româncă și el neamț, iar nici una dintre cele două familii nu vrea “să-și spurce sângele”; apoi *condiția socială* constituie o piedică pentru împlinirea iubirii lor: Națl face parte dintr-o familie considerată înstărită, iar Persida este orfană; de asemenea, există între cei doi tineri o *interdicție morală*: putem vorbi despre incompatibilitatea temperamentelor, fiindcă se întâlnesc două spirite diferite, femeia reprezentându-l pe cel superior... Un singur exemplu este suficient pentru a ne da seama că iubirea lor a fost de la început una...imposibilă și interzisă: “Da, e fata Marei! grăi Hubăroaie mai întâi mirată, apoi *dezamăgită*. *Păcat* îi venea să zică, dar n-a rostit vorba. Era oarecum înduioșată că *e mare nenorocire să fii atât de fragedă, atât de frumoasă și să ai mamă pe Mara, precupeață și podăriță*”.

Slavici insistă mult asupra acestui cuplu, tocmai pentru a pune în evidență dificultățile prin care erau nevoiți să treacă doi tineri de naționalități diferite, de la opoziția categorică a părinților și până la muștrările de conștiință pe care ei singuri și le făceau. Persida este însă personajul pozitiv, cu o personalitate puternică, care își învinge teama și emoțiile inerente începutului vieții conjugale, prin felul în care înțelege dragostea, deoarece ea vede în iubire nu numai o dezlănțuire a inimii, ci și o mare responsabilitate. Deși fusese curtată și de teologul Codreanu, care o adora, “Ah, ce femeie, ce ...ființă! Ce ademenitor îi era zâmbetul, ce dulce supărarea, ce ușor curgeau vorbele de pe buzele ei, ce nesecat îi era sufletul!” , Persida hotărăște să se căsătorească cu Națl pentru că, spune scriitorul, “ea simțea că destinul ei s-a identificat cu al lui Națl...”

După ce sunt cununați pe ascuns de teologul Codreanu, Persida și Națl pleacă la Viena, convinși fiind că vor reuși să se descurce singuri. Numai că la Viena, cei doi tineri descoperă că nu se cunosc îndeajuns și că nu vor putea depăși toate problemele care se ivesc în viața lor. Națl devine violent, nepăsător și fără conștiința îndeplinirii obligațiilor conjugale. Așa se va comporta și la întoarcerea în țară, în ciuda faptului că Persida rămâne însărcinată. Spre deosebire de Națl, Persida dovedește admirabile calități de soție, este harnică și chibzuită. Ea înțelege că integrarea în comunitate și împăcarea cu părinții reprezintă condițiile ca ei să fie considerați nu un cuplu, ci o *familie*. E motivul pentru care nu-l părăsește pe soțul ei, având conștiința datoriei de soție și orgoliul de a nu-și distruge căsnicia. De aceea, ea îl dojenește uneori: “dă-ți seama...cum te-ai fi simțit și ce ai fi făcut, dacă eu aș fi fost atât de slabă ca tine și aș fi plecat ca la întoarcerea ta să nu mă mai găsești acasă.Mi-a

venit și mie să plec, dar știam că acesta e un lucru pe care nu trebuie să-l fac și m-am stăpânit...”. Iar suferințele Persidei au fost răsplătite pentru că a adus pe lume un copil care nu numai că i-a salvat căsnicia dar i-a adus alături de ei și pe părinți, i-a adus pace în suflet...

Iubirea dintre Persida și Națl repetă, într-un fel, iubirea dintre Simina și Iorgovan din nuvela “Pădureanca”, numai că de data aceasta destinul *a vrut* ca iubirea să se împlinească. Persida este o ființă convinsă că “*o singură dată în viață iubește omul cu adevărat.*”. Ea luptă, ca și Simina, pentru dragostea sa. Salvându-se pe sine, Persida își salvează dragostea, își salvează căsnicia, își salvează *familia*. Prin urmare, se poate spune că Slavici a reușit să prezinte evoluția acestui cuplu de la primele manifestări timide ale sentimentului de iubire până la întemeierea și consolidarea unei familii.

În concluzie, se poate spune că Ioan Slavici a reușit să surprindă, printr-o fină intuiție și analiză a sentimentelor personajelor, o imagine realistă a societății, în care locul cel mai important trebuie să-l aibă familia, căci ea reprezintă nucleul de bază al oricărei colectivități.